

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIÒDICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONAKÁ AL MENOS UNS ESQUELLOTS OADA SENMANA

10 céntims cada número per tot Espanya

Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre, Espanya, 3 pessetas,
Cuba y Puerto-Rico, 4.—Extranger, 5

TANTEJANT (per J. BLANCO CORIS.)

--Digui la veritat, Laura; per obrir-lo seu cor ¿qué s' ha de fer?

--Francament, jo hi perdut la clau, y si vosté no n' encarrega una á un argenter ben hábil...

CRONICA

Un periódich de Madrit publicava l' altre dia un resúm de lo que 's recauda per contribució sobre corridas de toros y per impost sobre 'l sou dels toreros, y dels seus datos resulta que aquí á Espanya, per mes que diguin, apenas se lidian banyuts, perque apenas hi ha ningú que s' hi dediqui.

A lo menos aquesta es la reflexió que haurá de ferse l' Hisenda tot contant las pocas pessetonas que recauda per aquest concepte.

La ley sobre aquest particular es clara y terminant. Per cada corrida en plassa de tal ó qual categoria, l' empresari pagarà tant ó quant de contribució. Cada lidiador, desde 'l primer espasa al últim banderillero deurá abonar lo dos per cent del sou que disfruti en cada una de las corridas en que prengui part.

Donchs bé, y ja que de corridas de toros se tracta, bé podém dir: «Feta la ley, fet el *quiebro*.» La ley embesteix de cego com el toro, y tothom, lo mateix l' empresari que 'l mes ínfim individu de la quadrilla, contoneja 'l cos ab aquell *salero* tan escayent, propi del espectacle nacional, y la ley passa de llarch y queda burlada.

Y cuidado qu' en materia de corridas de toros no es possible adoptar los medis qu' emplean els ocultadors de la riquesa pels efectes contributius. Un propietari, per exemple, logrará sens gran esforç fer fonedissa per no pagar contribució, una extensió mes ó menos gran de terreno: ell se la té, ell se la disfruta. Pero ¿un empresari de corridas de toros?... Es materialment impossible que pugui ocultar l' existencia de una funció pública, qual bon éxit material depen precisament de la publicitat. Tot se concebeix menos l' ocultació de una corrida de toros feta com se fan totas per guanyar diners.

¿Y donchs—preguntarán vostés—qué fan els investigadors, celadors, vigilants, es á dir tota la plaga de aixeca-morts que 's dedica al descobriment de la riquesa oculta?

—¿Qué volen que fassan!... Quan hi ha corrida van als toros.

—Y no veuen res?—dirán vostés.

—Sí, senyors: veuen la corrida; pero com á bons espanyols s' entussiasman... y l' entussiasme quan es gran es cego.

Vels'hi aquí perque *entran* per aquest concepte tan pochi recursos en las arcas del Estat. En cambi, tots los funcionarios del ram de contribucions entran d' arrós á la corrida. Y *váyase lo uno por lo otro*, com diuen els castellans. Alguna cosa s' ha de fer per l' espectacle nacional.

**

En cambi ja no 's tracta de lidiar bestias ab banyas, sino de interpretar música; ja no 's tracta de embrutir al públich ab las sensacions de un espectacle sangrent y bárbaro, sino de ilustrarse á si mateix ab lo cultiu de un art que en los remots temps mitològichs fins á las feras domesticava; ja no 's tracta de toreros, sino de coristas, y aquí comensan las exigencias, y las severitats, y las molestias.

Que ho digui sino l' *Orfeo catalá*.

Potser sí que 'ls coristas de 'n Millet se figuravan que podían dedicarse á aprendre música y anarse'n á Nissa á guanyar premis en certámens internacionals, sense pagar la corresponent contribució. *¡Amigo*, si que se las mamarían dolsas!...

La contribució tenen de pagarla. No 'n faltaria d' altra!... S' ha de pagar per tot: per menjar, per beure, per dormir, fins per respirar... ¿y no hauria de

pagarse per aprendre música?... ¡Vaya quina pretensió mes estúpida!...

Los individuos del ram, estimulats, segons se diu, per una denuncia, van presentarse al local del *Orfeo* ab lo propòsit d' exigir la responsabilitat corresponent als professors qu' ensenyan als coristas, sense haver tret patent de professors. Perque per lo vist, á pesar de que l' *Orfeo* persegueix fins artístichs completament desinteressats, els professors de solfeig havían de matricularse com els sabaters, els sastres, y demés industrials de totas las categorías. ¿No ho han fet? Donchs ja sabrán lo qu' es bó. Ara, quan menos s' ho esperavan, ab tot y ser professors de solfeig rebrán una llistó de *solfeig administrativo*, davant del delegat de Hisenda, que 'ls deixarà blaus.

No hi ha mes: si volían divertir-se sense pagar contribució ¿per qué 's feyan coristas? ¿per qué no 's feyan toreros?

..

La mateixa mida que s' ha prés contra l' *Orfeo catalá* es de creure que s' anirá prenent contra las infinitas societats corals que, fidels á la memoria del immortal Clavé, dedican las horas que 'l treball deixa lliures als individus que las componen, á aprendre 'ls coros de aquell geni, que á mes de un gran músich-poeta, sigué un gran moralizador de las clases obreras.

Cada societat de aqueixas té un mestre que las ensenya, lo mateix que 'l té l' *Orfeo catalá*. Aixís, donchs, ja 'm preparo á veure com els agents administratius y els investigadors se dedican á la agradable tasca d' empaytarlos, no deixantlos viure ni un moment tranquils.

En just agraument será precís que 's reuneixin un dia dat á l' Administració económica cantant totas las societats plegadas l' himne «*Gloria á España!*»

Aquesta es, en efecte, l' Espanya, que 'n Clavé veyá tan gran, ab passió de fill idólatra: aquesta, la dels investigadors de contribucions, la dels expremedors de limonas escorregudas, la dels enredos y las molestias á trompons, aquesta es l' Espanya á últims del sigle de las llums!

Aixís s' ha tornat, per culpa de tots: lo mateix per l' audacia dels explotadors, que per la mansa resignació dels explotats.

**

A mes de la contribució que 's tracta d' exigir al *Orfeo catalá*, sembla que se l' acusa de defraudador, per haverse descuidat de posar no sé quins sellos á quins documents.

Avuy el sello es un article de primera necessitat... y si l' *Orfeo catalá* no l' ha posat fins á la Senyera, ha comés un delictes que pot costarli una mica car.

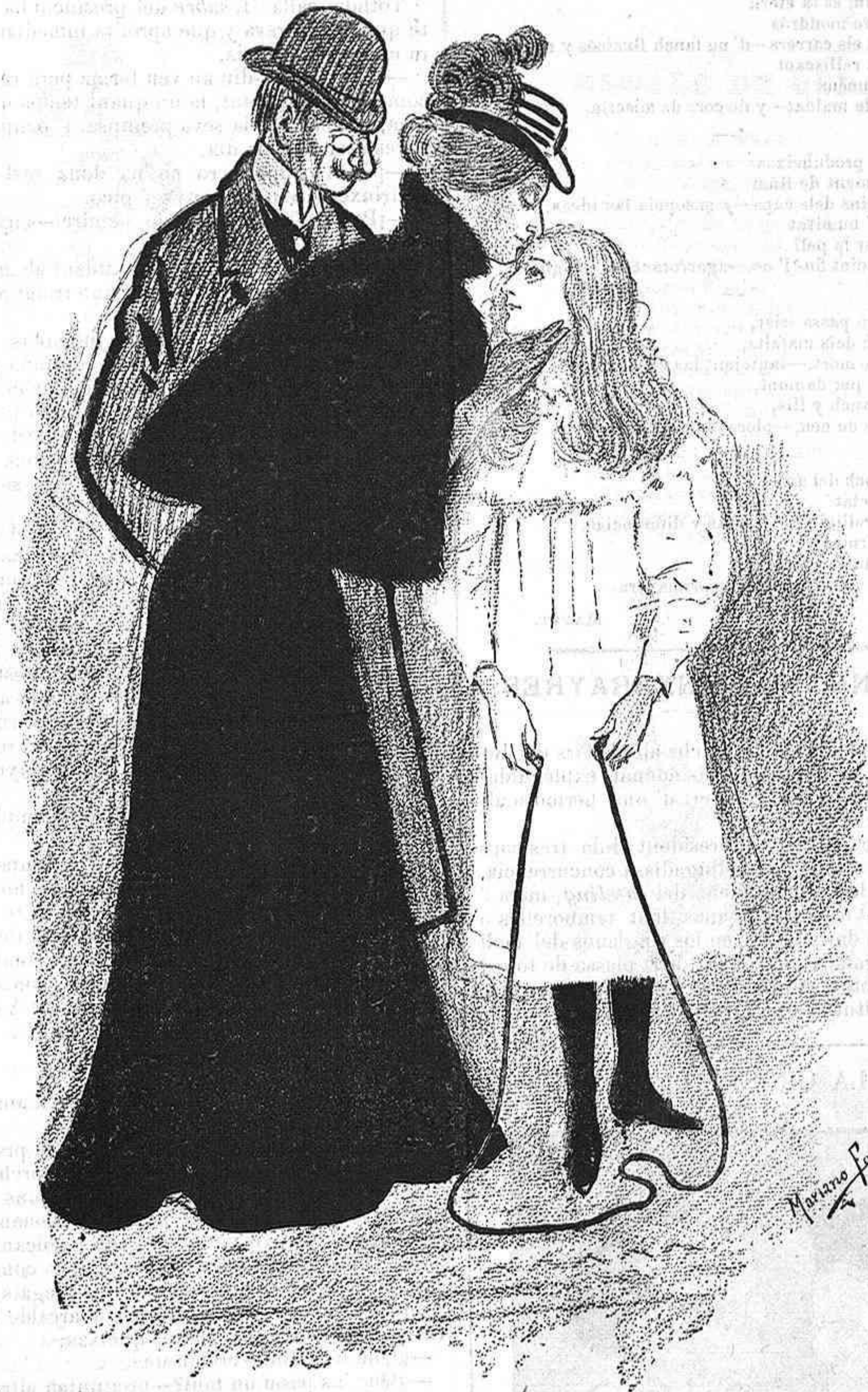
Se parla de una multa de no se quants mils duros... y en cas de no poder ó no volguer pagarlos, no hi ha mes que resignarse á sufrir la presó subsidiaria á tantas pessetas per dia... es á dir: casi una eternitat de cangrí.

Le presó per deutes s' ha abolit ja fa mes de mitj sigle; pero las lleys que afectan als ciutadans que han de sufrirlas, no resan res ab l' Estat qu' es qui las fá. L' Estat diu:—Me deus tant ó quant, y m' ho deus perque á mi 'm sembla aixís: per lo tant ó bé afluixas la mosca ó 't tanco á la garjola.

Los directores del *Orfeo catalá* segons noticias, están resignats á tot, menos á pagar lo qu' ells consideran que no se 'ls deu ni se 'ls pot exigir. Caderneras de bosch, se resignan á ser caderneras de gabia... No per aixó deixarán de cantar.

Y ara que me 'n recordo:

COSTUMS ARISTOCRÀTICAS (per MARIANO FOIX.)

—Juga, juga, filleta, que la teva mamá està ocupadíssima ab las visitas. Demà ó passat demà ja 't tornaré á veure.

¿Pagan contribució las esco'anías?... ¿Pagan contribució las capellas de las iglesias?... ¿Gastan sellos las comunitats de capellans que cantan en los enterros y després presentan la factura?
 ¿Donchs que fán els investigadors? ¿Que fa l'Estat?....
 ¡ Bona ocasió 's deixa perdre de ferne una agafada, per inaugurar ab ells la presó nova! ...—P. DEL O.

NOTA:—Ja teníam composta la crónica anterior, quan hem vist lo resultat que ha tingut la vista de la denuncia contra l' Orfeó, davant de la Junta administrativa.
 La denuncia no ha prosperat. Al Orfeó catalá li han perdonat la vida.
 Mes val aixís.

*
**

El xim-xim es fá etern
ab son caure mondrós
y s' omplan els carrers—d' un fanch llustrós y negre,
per hont vá relliscant
un avolot inméns
d' esperits de maldat—y de cors de miseria.

La boyra produheix
l' esllanguiment de llúm
que 's fica dins dels caps—y ensopeix las ideas;
y el fret y l' humitat
filtrantse per la pell
van prosseguint fins l' os,—agarrotant els membres.

Y l' hivern passa trist,
frech á frech dels malalts,
ab silenci de mort,—tantejant las conciencias:
en tant que, per damunt,
el cel tot blanch y llís,
ab llágrimas de neu,—plora 'ls mals de la Terra.

Quan el foch del amor
y el de la pietat
confonguin relligions,—rassas y diferencias,
el cel es guarnirá
de sa blavó inmanent
y florirá á n' els cors—eterna primavera.

MAYET.

MEETING DE TRINXERAYRES

L' acte té lloch en los poétichs alrederors del Bogatell, en un extens camp abandonat, espléndidament iluminat pel sol y cubert d' una hermosa alfombra d' herba fresca.

A falta de campaneta, 'l president xiula tres cops pera imposar silenci á la bellugadissa concurrència, qu' esperant lo comensament del *meeting*, mata l' estona jugant á parells ó sanás, fent tamborellas ó discutint si 's dorm millor en los tinglados del moll ó en los amagatalls del voltant de la plassa de toros.

—¿Estéu tots á punt?—cria 'l baylet, passejant sobre la multitut la seva mirada escrutadora.

DE LA CROSTA DE BAIX

—¿Quíns ordres han vingut?
—Per ara cap: ja veurém.
—¿Es dir que no 'ns levantém?
—No senyor: quiets.
—Donchs ¡quietut!

—¡Sí!... ¡Sí!

—Donchs... *s' abre la sesión.*—

Tothom calla. 'L *sabre* del president ha fet l' efecte qu' ell esperava y que aprofita immediatament pera entrar en materia.

—Companys—diu ab veu ferma pero reposada:—com ja hauréu notat, fa un quant temps que Barcelona, per boca de la seva premsa, s' ocupa de nosaltres casi bé cada día.

—¡Se 'n ocupa, pero no 'ns dona res!—exclama un trinxerayre de set anys y pico.

—¡Per xó 'ns ho hem de pendre!—anyadeix un altre.

—¡Silenci!—fa 'l president, xiulant ab magestosa energia:—al que 'm torni á interrompre, 'l trech del *saló*.—

Y sense prestar atenció á las ingénuas riallas ab que la seva amenssa es rebuía, continúa parlant:

—La opinió general dels barceloníns es que aixó no pot anar ni ab rodas. Nostra situació es positivament insostenible. Vivim del ayre del cel, no tenim domicili, dormim en las pitjors condicions imaginables; navegúem pel mar de l' existencia sense rumbo, sense brújula, sense esperansa....

—¡Y sense camisa!—exclama un xicot qu' ensenya carn fresca per cent distintas oberturas.

—Que la premsa té rahó, fins á cert punt, no hi ha perque negarho. L' espectacle que día y nit estém donant als forasters, es impropí d' un país civilisat. De día, la nostra ocupació 's reduheix á corre de aquí per allá, entrabancant al transeunt, estant sempre á la que salta y obtenint lo sustent á copia d' imitar á la formiga; de nit... ¡quí es capás de referir los prodigis d' habilitat y la dóssis de resignació que pera passar la nit necessita 'l trinxerayre!... ¿No es cert?

—¡Si que ho es!—cria la multitut completament entussiasmada.

—Baix aquest aspecte, donchs, la premsa posa 'l dit á la llaga y parla com l' evangeli. La nostra classe no pot continuarhi aixís. Si 'l pardal té domicili propi, encare que aquest sigui un arbre de la Rambla ¿per qué 'l trinxerayre no n' ha de tenir?... En lo que 'ls diaris no están bé, es en aconsellar á l' autoritat que 'ns reculli y 'ns porti al Assilo del Parch. ¿Sabéu qu' es l' Assilo del Parch?...

—¡Prou! ¡Un parayguas sense tela!

—¡Una llantia sense blé!

—¡Un burret que, quan hi comensas á anar bé, 't tira per terra!

—Veig que coneixéu 'l panyo—diu el president, continuant lo discurs:—L' Assilo del Parch es una crossa que no mes ens ajuda á caminar uns quants días! A lo millor, la crossa 'ns falta y ¡bonanit! altra vegada sense apoyo y altra vegada revolcantnos pel fanch. Atenent aquestas rahóns, si á la concurrència li sembla bé, jo propono que tots plegats ens dirigim á la casa gran pera exposar al arcalde las nostras pretensions y las nostras queixas.

—¿Qué li dirém?—crian uns.

—¿Que 'ns passi un tant?—preguntan altres.

—Li dirém senzillament que si 'ns ha de protegir ens protegeixi de veras; que si 'ns ha de recullir, no 'ns reculli per tres días; que si verdaderament li inspirém compassió, la demostri d' una manera efectiva y permanent que dongui lloch á la rehabilitació de nostra classe.

L' assamblea 's posa á picar de mans ab grans transports d' alegría.

—¡A ca la Ciutat! ¡A veure l' Arcalde! ¡A demanar amparo al Ajuntament!

—¿Queda acordat aixís?

—¡Sí! ¡Sí!...—respon la multitut, comensant á caminar en direcció á Barcelona.—

ULLS DE FOCH

—¿Qué hi va que si jo 'm poso á mirá 'l termómetro, puja desseguida?

Vint minuts després la manifestació arriba á la plassa de Sant Jaume. Una comissió, elegida pel camí, 's destaca del gros del *exercit* y puja al despaig del arcalde.

—¿Lo senyor Collaso?
—Está ocupat. ¿Qué li volían?
—Enrahonarhi una mica per ferli una petició.
—Espérinse un moment. Cabalment está celebrant junta. —

Los trinxerayres s' assentan. Desde allí poden enterarse del assumpto que en la junta que l' arcalde celebra está tractantse. La veu del secretari se distingeix perfectament. Llegeix un projecte...

«La instalació 's farà tot lo cómoda possible.

»Se 'ls alimentarà bé y 's procurarà 'l seu millorament y educació.

»La inspecció sanitaria será rigurosa y constant.

»Cada dijous s' autorisarà la visita...»

—Permetim—diu 'l president dels trinxerayres á un empleat de la casa gran, que també escolta la lectura del projecte: —¿qu' es per nosaltres tot aixó?—

L' empleat se posa á riure.

—¿Y que ha de ser!

—Donchs ¿per quí?

—Pels gossos. Es una especie de torreta que 'ls

hi fan al Parch, porque las pobras bestias estiguin bé. ¡Ja ho veuréu, quína cosa mes bonica!...

A. MARCH.

REGALO DE BODA

Se m' ha dit María que prompte 't casavas y m' ha alegrat tant noticia tan grata, que aixís que ho he sabut, ma bella ex-aymada, he anat als Encants per poguer firarte, puig el jorn de bodas desitjo obsequiarte.

Pel cas he comprat una hermosa capsa ab incrustacions de llauna... oxidada. (Adorno simbólich; ¡m' has dat tantas *latas!*

Dintre 'l tal estuig hi anirán las cartas las flors y la trena que vares donarme

CATÁSTROFE

La gabia va á terra, lo canari vola, ella... ¡Una desgracia diu que may vé sola!

MÚSICHS MUNICIPALS

En compte de aquesta gorra,
que 'ls dona ayre d'extranjers,

en proba d'afecte,
amor y constancia,
¿Qué 'm dius del obsequi?
¿no es cert que t'agrada?

Sens dupte que tú
de cor deploravas
que jo encar guardés
tant ricas... alhajas.

Comprento aixís
no vull disgustarte
y á tú tornarán
quan sias casada,
perque á mi 'm fan nosa
y 't fan á tú falta.

Tan prompte las tingas,
dech recomanarte
que un auto de fé
fassis ab las cartas,
puig si al teu marit
pel cap li passava
de llegirne alguna
prou cauria en basca
y al tornar en sí
de tú 's divorciava!

JAPET DE L' ORGA.

LA CASA DE FIRA

En Lluiset volía fer pessebre. Tenía en un recó
'ls céntims estalviats en lo transcurs del any, y era

hora de comensar á posar en planta 'l seu projecte.
Lo día de Santa Lluçia aná á la fira.

Aturrit, encantat davant del bé de Deu de cosas
bonicas que á lo llarch de las paradas contemplava,
en Lluiset, després de rodar una bona estona fentse
cárrech de tot, se resolgué á acostarse á una taula.

Estava cubierta de casetas. N' hi havia de totas
midas, classes, formas y colors. De suro, de fusta,
de cartró, de senzill paper groixut...

En Lluiset, tras un moment de vacilació, fixa la
vista en una hermosa caseta de suro, construhida ab
tots los refinaments del art.

—Vaig á comprarla—digué.

—Es massa bonica—li observavan els companys:
—¿per qué no te 'n quedas una de mes senzilleta?

—No, no; ha de ser aquesta. ¡Miréu! ¡Quíns bal-
cons tan ben fets! ¡Quíns finestras mes bufonas!
¡Quína portalada mes de debó!...

—¡També son bonicas aquestas altras. Y no deu-
hen costar tant, de bon tros...—

Va ser inútil: se luhit per la perfecció dels bal-
cons, per la elegancia de las finestras y per la be-
llesa de la portalada, en Lluiset s' empenyá en ad-
quirir la seductora caseta y acabá per realisar lo seu
empenyo.

—¿Quánt n' has donat?—li preguntavan els com-
panyes.

—Tot lo que tenia; pero ¡miréu, miréu quína ca-
seta mes preciosa y mes ben feta! ¡Quín goig farà
en lo pesebre que armaré!—

¿per qué no 'ls fan dur copalta,
que vestiria molt més?

¿Pessebre has dit?...

Las ganas, els plans ja hi eran; pero quan en Lluïset tingué la caseta sobre la taula ahont el pessebre havia de montarse, comensá á donarse compte de la séva situació.

Una caseta, per bonica que sigui, no es un pessebre. Un pessebre 's compón d' una infinitat de coses mes, sense las quals la caseta no passa de ser un objecte més ó menos agradable.

En Lluïset necessitava suro, y no 'n tenia.

Necessitava molsa, y no 'n tenia.

Necessitava unas quantas figuras per acompanyar la casa, uns quants galls per colocar al séu alrededor, uns quants bens per escampar per las montanyas de suro... y no 'n tenia.

No 'n tenia, ni podia comprarne. Ab l' adquisició de la caseta se 'n hi havian anat tots els fondos, tots absolutament.

¡Pobre Lluïset! ¡Cóm se desesperava buscant la manera de resoldre aquell problema!

Es cert que tenia la caseta, la hermosa caseta de soberbia portalada, de preciosos balcones, d' artísticas finestras; pero ¿qué 'n faria d' alló si s' havia quedat sense medis per comprar figuras, per comprar arbrets, per comprar tot lo que una casa *per modesta que sigui*, necessita?

En Lluïset plorá, picá de peus, s' estirá 'ls cabells... y al fi acabá per rebotre per las parets la hermosa caseta, impotent pera sostenirla dignament en lo séu pessebre.

Recordéu-vosen d' aixó los que *feu pessebre* de veras y aneu á crear una familia. No vos ho gasteu tot ab la caseta. ¡Que n' hi haja per molsa! ¡que n' hi haja per suro!... ¡Que n' hi haja per pa!

MATÍAS BONAFÉ.

L' ESCANYA-POBRES

(INSTANTÁNEA)

Talment com un juheu negant al mateix Deu la joventut passava.

Gandul de professió, escúpuls á recó, sa vida era un tiberi.

Sens dignitat ni honor, balafi del amor va fer á trotxe y motxe....

Cansat y revellit á tall d' arpentit proposas llarga esmena.

Darrera de la Creu s' amaga 'l faritzeu ab pñetat fingida.

A cambi d' oracions va fent negocis bons y passa 'l ruch per sabi.

Ab falsa humilitat la santa Caritat á flor de llabi porta....

Y dona l' *hú* per mil de lo que astut y vil al desvalgut retalla.

ESPERANT

—¡ Verje Santa de l' Ajuda!
¡ Sant Ramón! ¡ Sant Lluch! ¡ Sant Pere!
¡ Feu que 'ns toqui, feu que 'ns toqui,
feu que 'ns toqui la primera!

Aixís, honradament,
la caixa irá en augment
del mercader hipócrita,

que dat al benefici
fins l' hora del judici,
ab infulas de sant
als pobres va escanyant!

J. BAUCELLS PRAT.

LLIBRES

EL ESGAÑA-POBRES—estudio de una pasion por N. OLLER—Versión castellana de RAFAEL ALTAMIRA.—Forma 'l volúm XI de la *Colección Elzevir ilustrada* que ab tan éxit vé publicant la casa Gili.

Es un extrém difícil traduhir á una llengua germana de l' original; més difícil que ferho á una llengua diametralment oposada, per quant en aquest últim cas se poden pendre majors llibertats que no son consentidas en lo cas primer. Aixís ho manifesta 'l Sr. Altamira en un notable prólech, que li serveix ademés pera justificar lo títol de *El Esgaña-pobres* que ha posat á la novela *L' Escanya-pobres* de 'n Narcís Oller.

Las dificultats del treball emprés per dit senyor quedan en bona part vensudas. Lo traductor ha fet tot lo humanament possible per acomodar á la dicció castellana 'l geni peculiar, concís y expressiu del idioma catalá, manejat per l' Oller, que val tant com dir per un mestre del llenguatge, pródich en locucions típicas y rich en matisos los més variats. La traducció, á un catalá que conegui l' original, li produhirá un efecte que no pot esborrar del tot la impressió directa de la lectura de aquest; pero qui per primera vegada s' enteri de la novela per la traducció castellana ha de sentirse atret per sas infinitas bellessas, per l' interés de la narració, per la bona pintura dels tipos y per lo color y la vida que palpita en totas las sevas páginas.

Ilustran l' edició numerosos dibuixos de D. Joaquim Mir artista de talent y de conciencia, que 's mostra més fidel al text, que bonich y elegant.

LO POEMA DEL ROSE, per FREDERICH MISTRAL, traduhit del provensal per JOSEPH SOLER Y MIQUEL.—L' última obra poética del gran cantor de la Provensa no necessita encomis. Ningú com en Mistral sab poetisar la vida lliure del seu país, descriure sas costums, pintar los quadros de una naturalesa espléndida y esculpir als homes, que converteix en héroes poemátichs.

Lo desventurat Soler y Miquel, empengué poch ans de morir la traducció del poema, ab més entusiasme tal vegada que domini perfecte de las dificultats de la versificació. Pero que sentia l' obra fins estar identificat ab ella ho demostrá en la conferencia que respecte á la mateixa doná en el *Ateneo barcelonés*, y que forma 'l prólech de la traducció. L' empresa del periódich *L' Atlántida* mereix un aplauso per haver honrat ab la seva publicació la bona memoria del traductor del poema.

ALTRES LLIBRES REBUTS:—*Ligera idea sobre la novísima ley del timbre del Estado concerniente á los documentos y ac-*

tuaciones judiciales, por D. JOAQUÍN MARÍA GUSTÁ.—Aquest foliote dedicat per l' intel·ligent procurador Sr. Gustá a sos companys de carrera es de gran utilitat per la manera clara ab que resolt los duptes a que pot donar lloch l' aplicació de la nova lley del timbre.

* LA LLAR —Poema dramàtic en tres actes y en vers original de D. E. SOLER DE LAS CASAS, estrenat ab gran èxit en lo Teatro catalá la nit del 12 de Octubre últim.—Va precedit de la poesia *L' Escó*, inspiradora del drama, deguda a la ploma del pare del autor, en Frederich Soler.

* LA PARENTELA, comedia en tres actes y en prosa arreglada a l' escena catalana per D. Conrat Colomer estrenada ab èxit extraordinari en lo teatro de *Novedats* lo 21 de desembre de 1893.

* DELIRI DE GRANDSAS.—Drama en tres actes y en prosa original de *Joseph M. de Ausona* (Joseph Nogué y Roca) estrenat ab èxit en lo *Teatro Principal* la nit del 2 de Octubre últim.

* LA TIA MARÍA, pessa còmica en un acte y en vers original de *Francisco Llenas*, estrenada ab aplaus en lo *Teatro del Olimpo*, la nit del 21 de abril de 1876.

RATA SABIA.

COSTUMS TARRASENCAS

A casarse tocan... ó un ball a gran orquesta.

Los fadrins que ja som fets,
ó més ben dit casados,
ja cansats de tant fer l' os,
y de may tenir quartets,
havém pensat redimirnos
a la millor ocasió,
ja 'ns cau a sobre 'l saló...
ja no podém divertirnos.
Avuy doném nostre ball
titulat dels *Rebregats*;
ja havém escurat prous plats,
avuy fem l' últim badall.
Veniu noyas a ballá
que si veniu ab bon fi
tindreu company per dorni.
Ojo... no val a badá.
Lo programa será nou,
tocarán lo ball de plassa,
a veure si tindreu trassa
de pescarnos com al bou.
Poseus los millors vestits...
enpolveuvos bé la cara...
que si 'n sabeu jay la mare!
molt prompte 'ns tindreu rendits.
Qui no vulgui vestir sants,
ja ho sab, avuy es el dia;
avants de quedar per tia
noyas: cap als *Artesans*.

UN DEL CASSINO.

PRINCIPAL

Som al *Más de l' Abella*, a últims del sigle passat ó a principis del present, si hém de jutjar pels trajos que vesteixen els personatjes; una mica mes ensá si 'ns fixém en que un d' ells parla de que vá al café. La mestressa del más es viuda: son marit morí assassinat. Te un fill casador. L hereu está enamorat de una nena; pero 'l pare d' ella no consent ab lo matrimoni sino ab una condició: la de casarse ell al mateix temps ab la viuda del más. La mestressa no l' estima; pero 's tracta de la felicitat del seu fill y accepta 'l sacrifici. Pero no n' hi ha prou ab sacrificar la persona: el nuvi pare li exigeix ademés que li fassa donació del más en capitols matrimoniales, y després de moltes vacilacions, resistencias y llágrimas, quan la doble boda está a punt de anarse'n al diable, la pobra mare passa per tot, y

CROQUIS PARISIENCHS (per S. ASPIAZU.)

Una parroquiana del *Chat Noir*.

firma 'ls capituls davant de tota la parentela que la repta y la critica, en especial la seva germana.

Quan l' espectador veu a n' en Joaquim, pare de la noya, ab aquella cara tan adusta y ab aquelles exigencias tan ambiciosas; quan observa a un mosso y a una criada de la casa que arrufan el nás, proposantse dir molt y no dihent res, unas vegadas perque no volen, altrás contrariats per algún accident que brolla de improvís, tot desseguida 'l menos espavilat compren que la mestressa del más se casa ab lo matador del seu primer marit. Sembla mentida que sospitantho tothom, ella no ho compregua.

Pero l' autor del *Más de l' Abella* s' ha empenyat en fer nos viure en lo cómodo (pels autors) país dels convencionalismes, y no se 'n mou en tots tres actes. Si 'l mosso que ho sab tot parlés desde un principi (y res hi ha que l' obligui a callar) com ho fá després, quan la cosa ja no te remey, no hi hauria drama. Ara, en rigor, no n' hi ha tampoch, perque las escenas que 's van succehint ni interessan, ni emocionan. Tot está previst, y a pesar de tot las repeticions de lo que ja se sab abundan tant, que arriban a cansar. Sort que l' autor versifica bé, ab gran facilitat, y si 'l tall es poch sustanciós la salsa es agradable. Sort també que algún personatge secundari com lo lladre Nando, l' seu complice Morrut y sobre tot la tia Emilia, ben dibuixats, ab tochs de fina observació entretenen bastant y acusan una má experta en la pintura de tipos populars.

Pero de aquests detalls ne desdiu lo conjunt, qu' es fals, poch consistent y está buydat en los vells motllos melodramàtics que s' empleavan trenta anys enrera.

En l' últim acte sobre tot es irresistible la manera que té de amagarse 'l criminal Joaquim, mentres lo jutge efectúa un registre domiciliari: sembla un joch de criatura. No fa mes que anar cambiant de aposento mentres dura 'l registre, com si jugués a fet.

Ja ho veu tothom com acabarà tot alló. A n' en Joaquim no l' agafarán, seria per la familia un trastorn massa gros: mes aviat se suicidará, y en efecte, s' obra la porta de la cambra, en lo moment en que sona la rima *obliga* y desseguida se 'n vé a la punta de la llengua el consonant *viga*.

Y tal dit, tal fet: de una viga s' ha penjat el fugitiu.

L' obra signé interpretada ab bastant acert per las senyoras Mena, Clemente y Monné y per la Srta. Domus; entre 'ls actors se distingiren los Srs. Soler, Santolaria, Goula, Serracleara y Fernández.

Lo públich cridá al autor al final dels actes.

LICEO

Jo prou vaig prometre parlar de *Aida* en la present semana. Pero pera poderho fer era necessari que la obra hagués arribat a port. Desgraciadament en las alturas del teatro vá congriarse una tempestat terrible y la pobra *Aida* vá naufragar.

De la tripulació casi no va salvarse ningú. La barca de salvament no pogué sortir per falta de rem. Alguns desesperats se 'n havian apoderat, y 'ls feyan servir pera acabar d' enfonzar als pobres naufrechs.

La reproducció del *Sansone e Dalila* ha renovat los triunfos que alcansava en la temporada anterior lo senyor Cardinali.

Lo Sr. Borlinetto lo mateix que 'l Sr. Puiggener s' han vist també molt aplaudits.

ROMEA

A benefici del primer actor Sr. Bonaplata s' estrená lo arreglo *La taberna y lo taller ó los dos camins*, degut al mateix beneficiat. Es una obra senzilla, clara, escrita ab facilitat y de una tendència moralisadora.

Lo públich va aplaudirla, y 'l senyor Bonaplata rebé moltes felicitacions com actor y com adoptador de la comedia.

Obreta en porta: la titulada *¡Camándulas!* de 'n J. Barbany.

EN LOS DEMÉS TEATROS

Continúan, y sempre favorecidas per una gran concurrencia las representacions del melodrama *Los dos pilletes* a *Novedats*.

Un impressari al qual no li van bé 'ls negocis, ho deya: —Massa que ho diu 'l ditxo: «Tots els pillets tenen sort. . . Al *Tivoli* passant pels *Sobrinos del Capitan Gran* torném als viatjes *De la terra al sol*.

Al *Eldorado*, després de la fructuosa sèrie de 'n Frégoli, se realzarán las funcions del género xich ab nous estrenos. Anit havia d'efectuarse 'l de la pessa de 'n Ramos Carrión *El bigote rubio* y per fi de senmana s'anuncia 'l de la sarsuela *Agua, azucarillos y aguardiente* del mateix autor ab música de 'n Chueca. L'una y la altra tingueren á Madrid un gran éxit qu' es de creure veurém confirmat á Barcelona.

En tot cas, prompte sortirém de duptes.

N. N. N.

LA LÓGICA DELS HOMES

Segóns qué li demanéu
al home, lo que busquéu
trobaréu alguna volta;
pro ja podéu remená,
y 'us podéu escarrassá,
que may li podréu trobá
ni una miqueta de solta.

Quan nosaltras sostenim
que, igual que 'ls homens, tenim
dret á totas las carreras,
surten ells tot desseguit
á combatre lo qu' hem dit,
y xerran un infinit
desbarrant de mil maneras.

Lo primer que se'ls acut
es dir qu' al mon hi hem vingut
per cuiná y fregá rajolas,
y que la nostra missió
es ventá 'l foch del fogó,

UN AMO INQUIETÓS

—¿Sabs que ara allá m' has tirat tota la pols per sobre?

—¡Ah fill!... Qui no vulgui pols... que no vaji detrás de la criada.

sapiguer surgi un mitjó
y rentar las cacerolas.

Tots aquestos arguments
no poden ser més dolents
y sentit comú no tenen,
puig si ho volen calcular
veurán desseguit ben clar
que aixó no 's pot defensar,
si es que ab bona fé ho sostenen.

La senyora que té rals
per ré 's cuyda del trasbals
que dintre sa casa hi hagi,
puig per cuiná, per cusí,
per netejá, per surgi
y quan puga conveni
pagant ja té qui li fagi.

Y la que no té diners
tampoh pot fe aquets quefers,
perque passa tot lo dia
ó en la fábrica teixint,
ó en lo cosidó cosint,
ó en lo mostradó servint
per guanyá una porqueria.

¿Donchs, no fóra més decent
que la que tingues talent
pogues segui una carrera,
sortint *doctora* del hú,
artista de pols segú,
escriptora com ningú
ó *ministre* de primera?

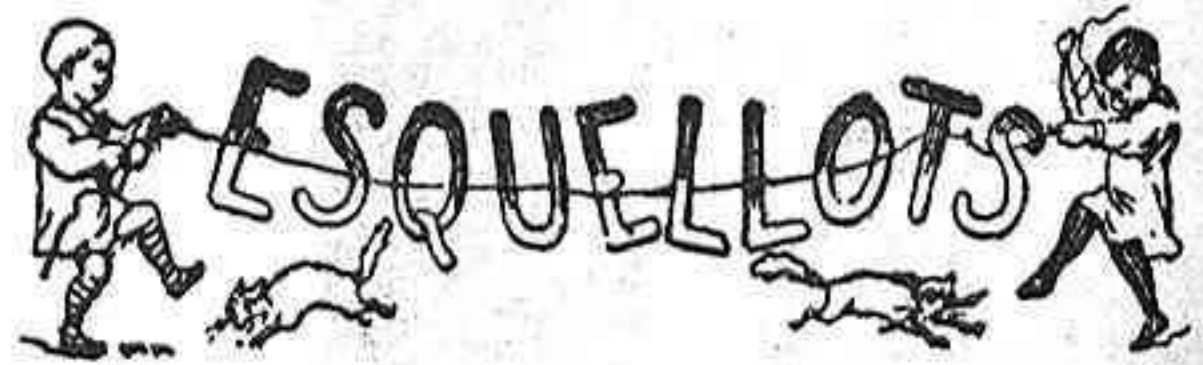
Si es qu' es rica, no farà
falta per coure menjá
puig tal cosa ja no feya;
y, pobra, valdria més
que á la ciencia 's dediqués
que no pas que 's pudrigués
al peu del teler 'hon jeya.

Y es imbécil l' argument
de que tot més malament
en mans nostras aniria.
Encare s' ha de probá;
lo que si s' ha vist ben clá
es que en mans d' homens tot vá
més malament cada dia.

Resumint; negá que som
en drets iguals á tothom,
es molt injust y 'ns té ofesas.

Qui en serio 'ns ve combatent
no aduheix cap argument,
y 'ls que s' ho prenen rihent
no diuhen més que bestiesas.

CLARA DOU.

Sense cap inconvenient, al contrari ab moltíssim gust, publicuém la següent comunicació, que no poguerem insertar en lo número anterior, per haver-la rebuda ab algún retrás:

»SECCIÓN CORAL «EL ECO REPUBLICANO»—REUS—Senyor Director de «LA ESQUELLA DE LA TORRATXA.»—Reus 7 Desembre 1897.

Molt Sr. nostre: en lo número 985 del periódich de sa digna direcció, varem veure ab sorpresa que en sa crónica deya, y comentava desfavorablement, que nostra *Secció coral* ó fracció de ella, havia anat al Certámen de Nissa junt ab l' *Orfeón del Patronato de San José* de Madrid. Deya mes; suposava que 'l coro ó fracció del coro *Eco Republicano* havia fet aquest vergonyós paper comprat per l' or del Marqués de Comillas.

Varem quedar sorpresos al llegir aixó, pero no varem dir res esperant que millor informat, al número següent rectificaria la falsa noticia. Desgraciadament no ha sigut aixís, sino que en la secció d' *Esquellots* del número posterior, corresponent á la passada setmana, torna á ocuparse del referit assumpto de una manera y forma que no deixa en gaire bon lloch lo nom d' aquesta *Secció coral*. En vista de

lo qual, la Junta d' aquesta societat se veu en l' imperiós deber de dirigir-se á V. pera dirli que es absolutament fals que aquesta *Secció coral* ni cap individu perteneixent á la mateixa anés á Nissa, ni agregat á dit Orfeón ni particularment.

Com siga que la noticia publicada en son periódich ha corregut gran part de la premsa y ha llessat una calumniosa taca sobre nostra *Associació*, esperém que en son mateix periódich se servirà publicar lo present escrit, perque arribi á coneixement de tothom, que l' *Eco Republicà*

cano no s' uneix may ab sos atversaris, ni molt menos encare per anar á lluytar en contra de una *Associació* germana, com es l' *Orfeó català*, que tanta gloria ha conquistat pera nostra patria y tan ha enlayrat lo nom de nostre comú mestre l' immortal Clavé.

Per la Junta de «*El Eco Republicano*», Lo President, *Joseph Grau*.—Lo Secretari, *Fernando Solá*.»

* *

Molt ens complau l' energia ab que la digna societat coral reusensa retxasca tota complicitat ab las combinacions y tráfechs del Sr. Marqués de las Cinquillas.

De totas maneres, ja que no ells, altres coristas reclutats á Reus, segons nostras noticias anaren á Nissa, formant part de l' expedició ab lo coro del Patronat de Sant Joseph, y aixó sens dupte, fou lo que doná lloch al mal-entés, per part de algún periódich que avants que LA ESQUELLA, va ocupar-se del assumpto.

Pero en fi, 'ls que hi anaren eran de un' altra llauna—com deya en Cazurro.

Consti aixís, y accepti *El Eco republicano* 'ls justos desagravis que sincerament li oferim.

Lo viure á Barcelona va sent molt divertit. No hi ha autor dramátich que arribi á combinar las grans sorpresas que á qualsevol moment s' exposa á rebre, sense mes ni mes, el ciudadá mes pacífich, per no dir mes manso.

Aquí tenen sino un honradíssim cobrador del Banch d' Espanya, que viu al carrer de Tallers, número 3. En lo moment de anarse á ficar á casa séva, dos subjectes mal-carats y li diuhén:—Fa dos horas que t' estavam clisant: alsa, amunt que á casa téva tením feyna.

Aixís li parlaren, tutejantlo, enfilantse escalas amunt y ensenyantli una vareta.... que no sé si en tals mans es la vareta de las virtuts ó la vareta dels vicis.

Se tractava senzillament de practicar un registre, en busca de un subjecte á qui ningú de la casa coneixía ni de nom. Van regirarho tot, van donar un susto de primera á la familia y especialment á un individu que per mes senyas estava malalt.... y girant l' esquena van tocar pipa.

* *

¿No n' hi ha prou ab aquest exemple?

Aquí 'n tenen un altre.

Lo Sr. Lloret, professor del Institut obrer de Gracia anava en lo tranvía, y al arribar al carrer de Bonavista, dos individus ab cara de faritzeus que 's trobavan á la plataforma, van dirli:

—¿Aixó troba qu' es una mofa?

—¡Es clar que sí! A un poble que menja las porquerías que menjém nosaltres, anarli á ensenyar que hi ha bon bestiar y bons comestibles ¿no es rifársel?

—Baixi si es servit.

Com se véu, de primer antuvi 'l tractaren de vos-té; pero un cop el tingueren á terra...

—¿Varen tractarlo de tú com al altre?

—Ca, no senyors: varen tractarlo de pillet. «¡Granuja—li digueren—ara si que no t' escapás: ala, cap al Govern civil.»

Després de tan dolsas paraulas y de manifestarli que si s' arribava á ressistir el lligarían com á un Cristo, se 'l endugueren avall, fins que al arribar al carrer de Corts, digué un dels conductors:—Noy, jo tinch una diligencia que fer: per lo tant, pórtali tu sol al Govern civil.

Y girá qua per un costat... Y 'l segon girá qua per l' altre... y 'l Sr. Lloret se quedá sol, al mitj de la Gran-via, ab un pam de boca oberta.

..

Davant de aquests efectes teatrals qu' esmaltan lo drama titulat «*La policia de Barcelona*», no hi ha mes remey que picar de mans y cridar:—Qué salga el autor!...

¿Qué fa Sr. Larroca? ¿Com es que no 'ls treu?... Del *cuerpo*.

Segons estava anunciat, ahir va sortir al carrer lo popular *Almanach de «La Campana de Gracia» pera 1898*, una de las publicacions més conegudas d' Espanya y sens dupte l' almanach més antich dels que en lo séu género 's publican.

Lo que ahir va posarse en venda es un verdader derrotxe de sal y un modelo de baratura. Prop de 200 planas, atestadas de caricaturas políticas y satíricas y de traballs literaris d' actualitat; una hermosa cuberta tirada en colors, y tot plegat *¡dos ralets!*..

Aixó explica l' éxit que l' *Almanach de La Campana* alcanza cada any y l' avidés ab que 'l públich el busca.

Si son previsors y no volen quedarse sense, no cal dirlos res més: ja están avisats.

A propòsit de l' establiment de una gran *perrera* en lo Parch, ahont hi haurá gossas á disposició dels gossos richs, metje pels qu' estigan malalts y fins casa de dispesas pels que pegan pagar una pensió, un hom no pot menos de pensar ab los gossos pobres, exposats tot' hora als terribles perills del llas y 'l carretó.

—¡Ay Senyor!—grinyolará mes de un Xelín—Pels richs tots els recreos; pels pobres totas las amarguras. Ni entre 'ls mateixos gossos pot despareixer la horrible desigualtat humana!...

A Palma de Mallorca acaba de morir lo bibliotecari Sr. Montaner.

Era un funcionari modelo no sols per sos coneixements bibliogrífichs, sino pel carinyo que sentia

TIPOS YANKEES

Presidenta del nou club *Virgenes del Camagüey*.

per la Biblioteca provincial y del Institut, que per espay de molts anys tingué baix lo séu cuidado.

Un detall: Als hiverns per fret que fés no encenia may l' estufa, esmerçant los diners que li hauría costat el carbó, en la compra de alguns llibres de primera necessitat.

Son cos podía tremolar de fret... lo séu esperit vivía caldejat per l' entusiasme.

He rebut lo prospecte de un semanari satíric catalá que ab lo títul de *L' Olla* ha de sortir cada di-jous.

En la llista de redactors y artistas hi he llegit lo nom de moltíssims coneguts, lo qual m' obliga á desitjarlos salut y prosperitat... y sobre tot, que per molts anys pegan fer bullir l' olla.

En los bullits periodístichs—aquesta es la nostra opinió—com mes siguém, mes riurém.

Un miracle.

Un vehí del carrer de Colominas va ausentarse del pis el día de Santa Llucia deixant una llantia encesa sobre la calaixera davant l' imatge de la santa patrona dels cegos.

Y quan va tornarhi... ¿qué dirían que hi va trobar?

Los bomberos apagant un incendi. Se li havia calat foch á l' habitació. La llantia s' havia anat entussiasmant, y en lloch de llum comensava á donar fum.

¿Qué diuhen ara? ¿Qué no saben veure 'l miracle?

Donchs que la gloriosa Santa Llucia 'ls torni la vista y la claretat.

Las esquelas de convit pera la inauguració del curs del *Ateneo*, están redactadas en catalá... es á dir, en catalá fins á cert punt.

Lo membret diu «*ATENEU BARCELONÉS*» y aixó ja no es catalá; es gallego: en catalá hauría de dir «*Ateneu (ó Ateneo) Barceloni*. No ho olvidin los *catalanistas*.

..

Pero lo mes divertit es lo context de l' invitació. Ni fentho expressament podía acumularse una munió tan grossa de *castellanismes*. La seva sintaxis es purament castellana, y dolenta de mes á mes. «La Junta Directiva te 'l gust de convidarvos al acte de la sessió inaugural d' *aquest any*»—diu, denotant que lo que s' inaugura ab la sessió no es lo curs (de curs no se 'n parla) sino l' any. S' inaugura l' any lo día 17 de Desembre. Es á dir, quan l' any s' está acabant los *catalanistas* l' inauguran, demostrant ab aixó que van molt endarrerits de comptes.

..

«Lo Secretari de la Junta *darrera* (vol dir l' anterior, puig la *darrera* no pot ser cap mes que la *darrerament* elegida) donará compte dels treballs *portas á cap* en lo curs passat, etc., etc.»

Traducció literal del castellá: «dará cuenta de los trabajos *llevados á cabo*.»

La forma *portar á cap* may ha sigut catalana, senyors *catalanistas* de la Junta del *Ateneu*. *Llevar á cabo* en catalá es *acabar*. Apelo al Dicionari del Sr. Donadú Puignau (Edició Espasa, fa poch publicada.)

En catalá 's pot dir «portar una cosa de cap» pero may «portar á cap una cosa.»

Aixís parlarém en bon catalá, dihent que la representació oficial del *catalanisme ateneista* (ó *ateneu-hista*) (*portava de cap* fer un bunyol y l' ha fet.

TIPOS YANKEES

No valía, en veritat, —Del meu cor, mitj pels tocinos la pena de declarar la y mitj per en Mac-Kinley

¿QUÉ FA?

¿Repassa 'ls seus recorts íntims?
¿Pensa ab l' home que l' adora?

Senzillament, es qu' espera
la pentinadora.

llengua catalana co-oficial ab la castellana, dintre del Ateneo, pera posarla tant en ridícul en lo primer document públich expedit per una Junta de catalanistas, que quan volen escriure en catalá no saben sortirse del caminadors de una adotzenada sintaxis *castellu fa*.

La pantomima «*Historia d' un Pierrot*» representada al *Eldorado* per en Frégoli va ferse pesadíssima y no va agradar al públich.

Eran molts los concurrents que durant aquella eterna hora y mitja de mímica badallavan, quan tot de un plegat, de la galería del últim pis, va sortir una veu cridant:

DESPRÉS DEL XUBASCO

—¡Qué vols ferhi! Massa refiat. Avants de sortir vaig mirar lo calendari, y deya que lo menos tardaría tres senmanas á ploure.

—Calleu!... que no 'm deixeu sentir res.

Aquesta sortida acullida ab grans riallas va ser lo xiste de la nit.

¿Saben alló que deyan respecte á la defunció del tenor Garulli?

Donchs ara resulta que no es mort.

Al contrari: si bé ha tingut el tifus; ja va per bé, considerantse'l fora de perill.

Los periódichs barceloníns que donaren la noticia ara s' excusan ab *la Sera* de Milán.

Bé vaja, si: la Sera 'ls vá encerar.

A París s' ha constituhit un societat de senyoras ab lo propósit de conseguir lo desarme d' Europa.

Bon propósit es aquest sens dupte; pero molt me temo que al cap-de-vall resulti contraproduhent... sobre tot si las senyoras de l' associació son guapas.

Una bona pell en lloch de desarmar á un home, al contrari: l' arma.

Conech á un orador qu' en la conversa particular

es l' home mes casulá y mes pacífich que puga imaginarse, y que, no obstant, quan parla davant del públich s' engresca en gran manera y té arranchs de una energia colossal.

—No sé com t' ho fas per transformarte de aquell modo—li varen dir un día.—Noy, semblas un lleó irratat.

—No ho extranyis—va respondre—sempre que haig de fer discursos ¿sabs lo que faig per entadar-me? Penso ab la méva sogra.

SOLUCIONS

A L' INSERTAT EN L' ULTIM NUMERO

- 1.ª XARADAS-RETRATOS.—I. *Fa-mi-li-a* — II. *Mes-tres-sa*.—III. *Finura*.
- 7.ª GEROGLÍFICH.—*Per transparents las finestras*.

Antoni Lopez, editor, Rambla del Mitj, 20

A. López Robert, impresor, Asalto, 63.—Barcelona.

EDICIÓ ILUSTRADA

La Empresa de LA ESQUELLA, desitjant fer un obsequi als seus lectors, ha conseguit de la Casa *Obras de Pérez Galdós* la venda en condicions excepcionals d' aquesta obra, que á pesar de valguer 85 pessetas, pot ser avuy adquirida pels nostres lectors per 73'60 pessetas.

L' obra té 92 quaderns, al preu una pesseta; pero 'ls lectors de LA ESQUELLA, podran obtenirlos per 80 céntims, presentant per cada quadern l' adjunt cupó.

B. PÉREZ GALDÓS

EPISODIOS NACIONALES

LLIBRERÍA ESPANYOLA

RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20, BARCELONA

ADMINISTRACIÓ

DE

La Esquilla de la Torratxa

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PRESENTANT AQUEST

CUPÓ

podrá adquirirse en l' Administració

DE

LA ESQUELLA

pél preu de 80 céntims un quadern de l' obra

EPISODIOS NACIONALES

edició de luxe, ilustrada ab més de 1,200 dibuixos de renombrats artistes.

Los quaderns constan de 5 y 6 plechs.

B. PÉREZ GALDÓS

¡ATENCIÓN! ¡ARE! ¡ARE! ¡HA SORTIT!

ALMANACH

DE

La Campana de Gracia

◆ pera l' any 1898 ◆

Un tomet d' unas 200 planas, enquadernat, ab una cuberta alegórica á varias tintas.

L' Almanach de LA CAMPANA es la revista del any, lo resúm de la situació, la pintura del present y la *planeta* del pervenir.

La mar de dibuixos dels primers caricaturistas.—Numerosos treballs literaris deguts als mes notables escriptors catalans.

Preu !! DOS ralets!!

Se ven á can LÓPEZ, als kioscos y per tot arreu.

CHUCHERIAS

Ultima obra del festivo escritor FELIPE PÉREZ Y GONZALEZ, con un prólogo de Jacinto O. Picón. Un tomo profusamente ilustrado Ptas. 3.

Almanach de LA ESQUELLA de LA TORRATXA

pera l' any 1898.—Un tomo en 8.º ple de dibuixos Ptas. 1.

VENEZUELA.	Por Tomás Caivano.	1 tomo 8.º	Ptas. 4
EL ABUELO.	» B. Pérez Galdós.	1 tomo 8.º	» 3
DON PROFUNDIS.	» Gustavo Morales.	1 tomo 8.º	» 1
EL PUNTO NEGRO.	» Eduardo Zamacois	1 tomo 8.º	» 3
ALMANAQUE BAILLY-BAILLIERE—Pequeña enciclopedia de la vida práctica. Encuadernado Ptas. 2 y en rústica 1'50.			
ALMANAQUE de La Ilustración Española y Americana. Ptas. 2			

DIETARIOS para 1898 desde 1 á 3 pesetas

La próxima semana aparecerá

CÓRDOBA

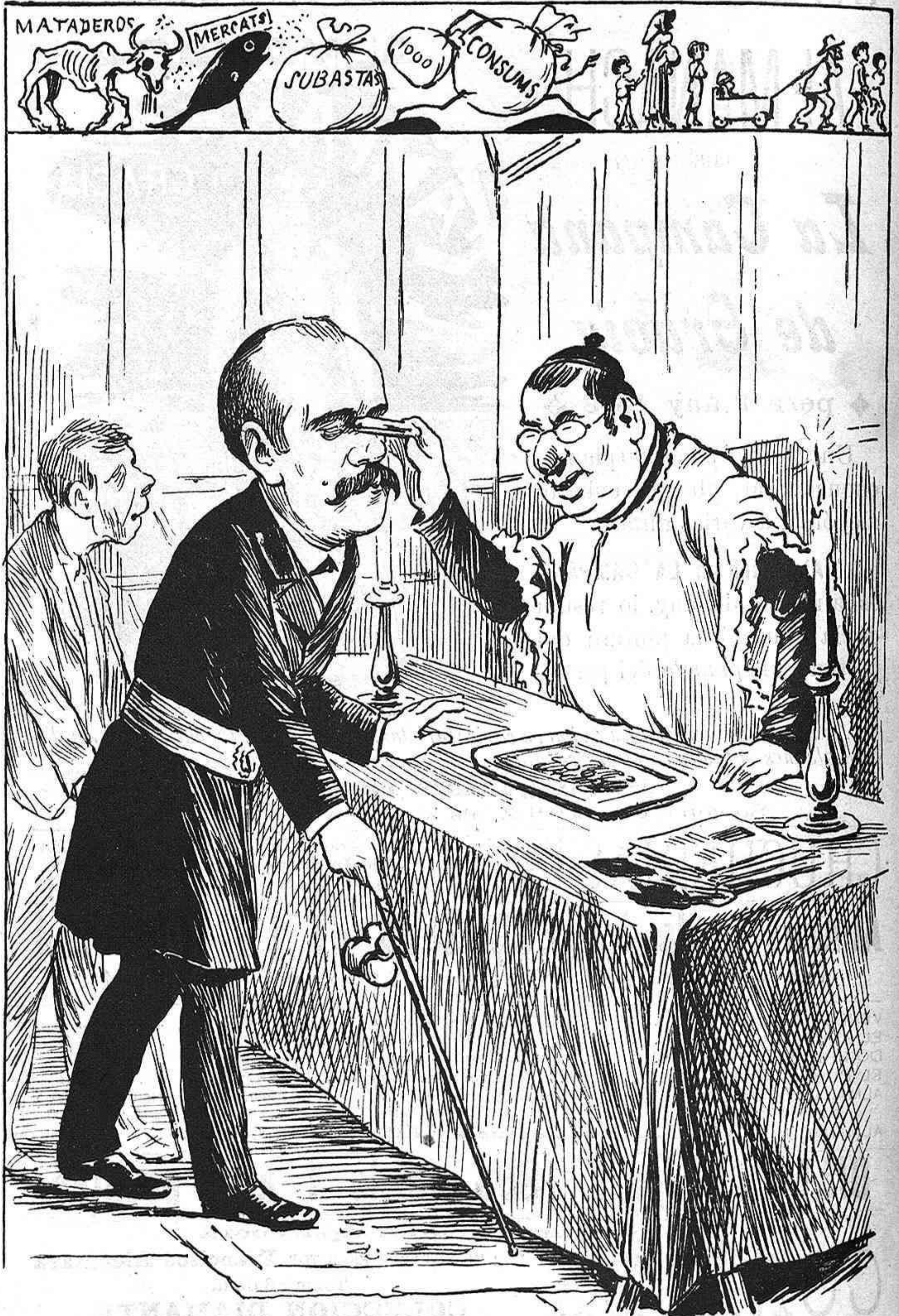
POR EL NOTABLE ESCRITOR Francisco Alcántara
Tomo 56 de la
COLECCIÓN DIAMANTE

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de ditas obras, remetent l' import en libransas del Giro Mútuu, ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d' extravíos, no remetent además 1 ral pel certificat. Als corresponsals de la casa, se 'ls otorgan rebaixas.

(Copia reduhida del cartell anunciador).

¡SANTA LLUCIA!

— ¡Tornéu la vista á aquest pobre arcalde primer, que, municipalment, la te bastant perduda!